

**ПРОГРАМ ПОДРШКЕ ЗА
СПРОВОЂЕЊЕ ПОЉОПРИВРЕДНЕ
ПОЛИТИКЕ И ПОЛИТИКЕ
РУРАЛНОГ РАЗВОЈА ЗА ПОДРУЧЈЕ
ОПШТИНЕ ПЕТРОВАЦ НА МЛАВИ ЗА
2015. ГОДИНУ**

Поглавље 1: Опште информације

1.1. Анализа постојећег стања

Општина Петровац на Млави се налази у средишњем сливу реке Млаве, између Хомољских планина и Горњачке клисуре на југу и стишке равнице на северу, у делу источне Србије, са географским центром на 44⁰ 22 северне географске ширине и 21⁰ 26 источне географске дужине. Територија општине Петровац на Млави заузима подручје са изваредним и разноврсним природним карактеристикама које најбоље одсликавају многобројна врела, потоци, речице, шуме, питома северозападна падина хомољских планина, плодна равница Стиг и богата долина Млаве са дивним пејсажом и родном земљом на којој све добро успева.

На подручју општине Петровац на Млави заступљени су следећи типови земљишта: алувијална земљишта, гајњаче, излужени черноземи и смонице. Ова земљишта су дубоког ораничног слоја, добре структуре и изузетно плодна, изузев смонице која има плићи оранични слој и теже физичке особине, тешка је за обраду, али уз правилну примену одговарајућих агротехничких мера могу да буду веома плодна.

У структури коришћеног пољопривредног земљишта, преовладава учешће ораничних површина 82,5% (23.309ха), што има велики значај за производњу ратарских, повртарских и крмних култура и посредно за развој сточарства. На основу природних услова за производњу пољопривредних култура, подручје општине се може условно поделити на три реона:

- равничарски реон који обухвата долину реке Млаве, Бусура, Чокордина, Бистричке и Стамничке реке и реке Витовнице и њених притока Мелничке и Кршке реке. Обухвата површину од око 9.900ха, што чини око 15% од укупне површине подручја општине, (у овом реону најбоље производне резултате дају кукуруз, сунцокрет, шећерна репа, повртарске и крмне културе);

- брежуљкасти реон захвата површину од око 23.400ха, или 36% од укупне површине општине (у овом реону поред ратарских култура најбоље резултате дају воћарске и виноградарске културе).

- брдско планински реон са надморском висином од 300 м.н.м до 940 м.н.м., захвата површину од 32.100ха, или 49% од укупне површине општине и обухвата источни, јужни и западни део општине. У овом реону успевају ратарске културе краће вегетације, озима жита, воћарске културе, крмно биље, ливаде и пашњаци. У овом реону се налази и највећи део шума.

У јужном и југоисточном делу општине са већом надморском висином са стрмим и врло стрмим падинама, које су делимично обрасле шумом и травном вегетацијом јављају се изразити ерозиони процеси.

Пољопривредно земљиште се највећим делом користи у пролећној сетви (77,0%), док озими усеви захватају 23,0%. Од пролећних култура, најзаступљенији је кукуруз са 9.410ха (40,4% ораничних површина), а од озимих култура најзаступљенија је пшеница (24,6%). Након тога следи јечам, крмно и индустријско биље, повртарске културе и засади воћа и винове лозе.

Површине пољопривредних култура земљишта по класама

пољопривредно земљиште у ха								
култура	Класа							
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII
њиве	387.7872	2255.9590	5761.0244	11274.5267	8290.8658	3786.6244	1643.4401	493.6226
вртови	6.2925	13.1093	21.9077	28.9950	2.7657	0.0000	0.0000	0.0000
воћњаци	51.4124	403.4363	1077.1444	1040.7018	526.0752	76.3066	0.0000	0.0000
виногради	14.6572	174.5135	436.5661	302.0709	205.8506	3.5569	0.0000	0.0000
ливаде	11.8910	135.8055	663.0434	652.6327	370.4919	1516.3697	1576.7817	0.0000
пашњаци	28.7051	90.0399	544.6956	663.2785	878.5109	691.8229	72.6719	83.1027
трстици-мочваре	3.2363	0.0000	0.0000	0.0000	0.0000	0.0000	0.0000	0.0000
УКУПНО	503.9817	3072.8635	8504.3816	13962.2056	10274.5601	6074.6805	3292.8937	576.7253

Интензитет коришћења земљишта је недовољан услед деловања следећих ограничавајућих фактора:

-недовољне изграђености заливних система, који би омогућили стабилност производње и повећање приноса и увођење пострних усева, односно већи број жетви годишње;

-успорено померање сетвене структуре у корист интензивнијих култура-повртарских, индустријских и крмних култура.

-недовољно и неадекватно финансирање пољопривредне производње.

Уситњеност парцела представља основни ограничавајући фактор интензивирања производње: просечна величина поседа износи око 3,79ха. Велики број домаћинстава (67%) располаже поседом до 5ха, са поседом од 5 до 10 ха 23% домаћинства, док посед величине преко 10 има око 10% домаћинстава.

У општини Петровац на Млави, према попису пољопривреде из 2012. године, наводњава се само 39ха. Највише наводњавања се врши површински. Најчешћи извори воде су подземне воде и површинске воде ван газдинства. Обзиром да наводњавање може значајно увећати приносе како у воћарској, тако и повртарској производњи свакако му се мора обратити пажња. Ово нарочито има значаја када се узму у обзир климатске промене и све топлија лета када биљке немају довољну количину воде за развој.

Развој пољопривредне производње захтева, примену савремене механизације и мера агротехнике, обимније наводњавање пољопривредних површина, гајење високо продуктивних култура тржишно оријентисаних, примену савремених научних достигнућа у организацији производње, прераде и пласмана пољопривредних производа. Тако је према садашњем нивоу биотехничких сазнања могуће на два начина повећање физичког обима производње хране: први је, интензивирањем пољопривредне производње по јединици површине нормалних земљишта применом наводњавања и савремене агротехнике ради реализације генетских потенцијала високородних сората и хибрида и други, мелиорацијама анормалних земљишта ради отклањања њихових еколошких ограничења.

Реку Млаву настањују калифорнијска пастрмка, пастрмка поточара, кркуша, клен, поточна мрена, мрена, скобаљ, бабушка, штука, бодорка, вретенар и мањић

Стари занати су некада били извори прихода, данас оживљавају као део фолклора и туристичке понуде општине. Сарачка радња сада служи за продају кожних каишева, ручно рађених, али и женских и мушких опанака. Када је пијачни дан, појаве се ћурчије («кожувари») са прслуцима од овчије коже, грнчари који нуде украшене бардаке за кувану ракију, грне за пасуљ или сач у коме се некада (а и сад) спрема најбоље хомољско јагње. На сеоским вашарима су обавезно присутни пинтори са

бурадима и кацама. На речици Бистрици поново су прорадиле старе воденице поточаре, које служе млевењу жита. У Каменову, још увек опстаје ковачница, где се могу потковати коњи, отковати секире, косе и мотике. Један од заната који је некада био важан и уносан, а којим се данас бави мали број људи је вуновлачарски или «дрндарски» како га у овом крају зову. Златарских радњи има много. Вредне сувенире, фруле и двојнице, ради једини такав мајстор, који је овај занат наследио од својих предака. У врло скромном броју заступљен је казанџијски и пинторски занат.

Од пољопривредних локалних манифестација најзначајније су Сабор пољопривредних рекордера, Сабор бачијара познатији као Бачијада, Сајам пољопривредне механизације, Дани Млавско-хомољских пчелара, Жумаријада- која се организује у част традиционалног влашког јела жмарета, Прасићијада, Фестивал цвећа, Новогодишњи вашар, Дани помелара и воденичара.

1.1.1. Географске и административне карактеристике

Општина Петровац на Млави се простире на површину од 655 km² на којој у 34 насеља живи 31.259 становника у 9.586 домаћинстава. Процена је да се на привременом раду у иностранству налази око 10.282 становника. Просечна густина насељености износи 47 становника по км². Према попису пољопривреде из 2012. године број пољопривредних газдинстава је био 5910. Простире се између 44°13' и 44°31' северне географске ширине и 18°53' и 19°17' источне географске дужине.

Мрежа насеља је равномерно развијена са релативно уравнотеженом концентрацијом становништва, изузимајући планинске делове општине.

У административном погледу општина Петровац на Млави припада Браничевском округу, а окружују је општине Жагубица, Кучево, Мало Црниће, Жабари, Свилајнац и Деспотовац. На овој територији су се одавно укрштали важни путеви који су водили према Моравској долини и долином Млаве према Дунаву где се и сада налази на једном од најзначајнијих праваца у оквиру Подунавског региона који повезује Бор, Жагубицу и Петровац на Млави на једној, са Пожаревцом и аутопутем Београд - Ниш, на другој страни.

Петровац на Млави, највеће и једино градско насеље у оквиру општине, представља индустријски, трговачки, здравствени, културни, саобраћајни и административни центар. Град се налази у средишњем делу територије општине, лоциран непосредно на левој и десној обали реке Млаве и на раскрсници путева који повезују Пожаревац са Жагубицом, а Велику Плану, Жабаре и Свилајнац са Кучевом. Највеће насељено место и административни и културни центар је град Петровац. То је једино градско насеље у општини, који представља индустријски, трговачки, здравствени и културни центар. У њему живи 8.152 становника.

Град се налази на 114 км удаљености од Београда, 80 км од слободне царинске зоне и луке Смедерево и својим саобраћајницама омогућује транзитне пролазе за целу источну Србију. Од аеродрома у Београду удаљен је 127 км.

Петровац на Млави представља типично пољопривредно недовољно развијено подручје са наглашеним неповољним демографским тенденцијама.

1.1.2. Природни услови и животна средина

Подручје општине има пад југо-исток северозапад. Релјеф терена као педогени фактор има значајан утицај на пољопривреду у општини Петровац. Цело подручје може да се подели на три дела и то:

- рељеф речне долине са надморском висином од 103 м.н.м. до 160 м.н.м.;
- рељеф благо заталасани са надморском висином од 160 м.н.м. до 300 м.н.м.;

-рељеф брдско-планински са надморском висином од 300 м.н.м. до 940 м.н.м.

Речне долине на подручју општине Петровац припадају типу уских речних долина чија се ширина креће од 30 м до 2.000 м. На подручју општине постоје три основна типа речних долина:

- врло уске долине бујичних потока и речица код којих се ширина креће од 30 до 60 метара, где су се образовала алувијално-делувијална земљишта;
- речне долине од 60 до 250 метара, где су се образовала алувијална земљишта;
- долина реке Млаве, ширине од 250 до 2.000 метара код које се разликује нижи приобални и виши део.

Благозаталасани део рељефа испресецан је великим бројем потока и речица. Јужни и југоисточни део општине припада брдско-планинском рељефу са највишом котом од 940 м.н.м. која се налази у К.О. Мелница. Овај део терена је испресецан са многобројним водотоковима са стрмим падинама, које су делимично обрасле шумом и травном вегетацијом и где се јављају изразити ерозивни процеси.

Река Млава кроз општину Петровац на Млави тече у дужини од 43 км. У своме току има више притока и са једне и са друге стране. Тако са десне стране прима своју највећу притоку Витовницу, али и отоку из језера Ждрела, Бистричка река и Стамничка река. Са друге стране у Млаву се улива Шетоњска река, Чокордин и Бусур највећа Млавина притока са њене леве стране. Овако развијена хидрографска межа сачињена је од воде доброг квалитета углавном сачуване од загађења. Изузетак представља део тока реке Млаве, низводно од града, где се услед директног, неконтролисаног испуштања индустријских отпадних вода налази у 3. класи квалитета. Изграђене су три мини акумулације Бусур, Кореница и Ждрело, чија је основна намена регулисање бујица и заштита од поплава.

На десетом километру од Петровца на Млави према Жагубици налази се извор термоминералне воде температуре 40°C која припада групи олигоминералних, сулфидних хомеотерми. Због својих специфичних физичких и хемијских карактеристика вода се може користити у терапијске сврхе као допунско средство у лечењу хроничних обољења (реуматизам, псоријаза, хронични акцем, последице траума и стања после прелома костију).

Од објеката водопривредне инфраструктуре извршена је регулација реке Млаве од Лесковца до Петровца, кроз сам град и од Рашанца до Дубочке. Долином Млаве од Петровца до Рашанца урађена је каналска мрежа за одводњавање. За регулисање бујица и одбрану од поплава служе 3 мини акумулације. Поједини делови општине изложени су процесу ерозије, нарочито нагиби без биљног покривача у горњем току реке Млаве и њених притока, као и вртаче у брдским областима. Штетно дејство вода свешће се на најмању могућу меру регулацијом корита реке Млаве у делу од Петровца до Дубочке и регулацијом реке Бусур у делу корита кроз КО Петровац.

Корисна својства вода за наводњавање нису искоришћена, због тога што постојећа каналска мрежа има једнонаменску функцију одводњавања. На подручју општине Петровац нема изграђених система за наводњавање, изузимајући мање парцеле у приватном власништву где се наводњавање углавном врши преко интерних бушотина и пумпи у сеоским домаћинствима у приобаљу Млаве, као и покретним или укопаним мини системима у приватном власништву на малим површинама.

Подручје општине Петровац налази се под утицајем умерено-континенталне климе, са израженим годишњим добима; средња годишња температура ваздуха је $11,1^{\circ}\text{C}$, најхладнији месец је јануар са средњом температураом $-0,6^{\circ}\text{C}$, а најтоплији месец је јул са средњом температураом од $20,6^{\circ}\text{C}$. Наше подручје спада у аридну, где се сваке године у периоду интензивне вегетације јавља недостатак земљишне влаге. Средња температура у току вегетационог периода (април-септембар) је $17,3^{\circ}\text{C}$. Ово подручје

карактеришу годишње падавине од 632,5 мм воденог стуба. Годишња сума падавина од 600 мм - 650 мм. Распоред падавина није уједначен по месецима и највише падавина има у зимском, јесењем и пролећном периоду, а недостатак падавина је изражен у летњим месецима (јуну, јулу и августу) и из тих разлога у овом периоду треба обезбедити наводњавање, у количини од 150-250 мм. Средња годишња сума осунчавања изражена у часовима сијања Сунца, износи 1967,5 часова.

Средња годишња влажност ваздуха је око 73%, што не спада у подручја високих влажности. Овакви климатски услови одговарају гајењу свих ратарских, повртарских и воћарских култура.

Изразити ветрови се јављају у касну јесен, зиму и пролеће, кад се смењују ветрови из правца истока, запада и севера. Ваздушна струјања, посматрано у току године, најчешће се јављају у месецу новембру 3,8 дана, а најређе у месецу јулу са 0,4 дана. Брзина ваздушних струјања се крећу од 12,3 м/с до 20,8 м/с. Учесталост ових брзина ветрова просечно износи 23,2 дана, мада су регистроване и екстремне брзине од 44,3 м/с и најчешће се јављају у месецу новембру. Овако екстремне брзине карактеристичне су за ветрове из источног смера. Утицај ветрова се огледа у деловању Кошаве током касне јесени, зиме и пролећа, када знатно расхлађује ваздух. Други ветар по јачини је Северац, који је најхладнији и обично дува зими.

Пре 250 година шуме су захватале велики прстор у целој области Млаве. Данас су се шуме у петровачкој општини задржале на обронцима Хомољских планина, где стварају слику очуване природне средине. Главне врсте шумских биљних заједница са пратећим подврстама су шуме меких лишћара са примесама равничарских врста храста, јасена, бреста, брезе, клена. Укупна обраста шумска површина износи 13.260 хектара, те је степен шумovitости мањи од републичког просека. У друштвеном сектору се налази 25% шума чија је организација и управљање поверено ЈП «Србија-шуме» - Шумском газдинству «Северни Кучај». Ливаде и пашњаци су доста добри, поготову у планинама и њеним косинама. Зато је у целом овом крају нарочито развијено сточарство. Спровођењем комасације, шумске површине су смањене, али постоји могућност пошумљавања не плодних и ерозионих површина у горњем току реке Млаве и њених притока као и јужни и југоисточни део општине који припада брдско-планинском рељефу са стрмим и врло стрмим падинама, које су делимично обрастле шумом и травном вегетацијом и где се јављају изразити ерозиони процеси. Приоритет је дат производњи техничког дрвета. У постојећој структури коришћења земљишта шуме заузимају 20,7%. Највеће зоне се налазе у јужном и југоисточном делу општине и мањи комплекси у приобаљу реке Млаве.

Биљни свет у овом крају не одступа много од других области. Овде успевају све врсте жита као и кукурузи. Њиве изаузимају површину од 3.744 хектара. Ово је типичан воћарски крај који крије у себи огромне потенцијале за производњу квалитетних и висококвалитетних воћних ракија, првенствено шљивовице. Разноликост сорти шљива и висок квалитет плодова још увек су недовољно искоришћени. У последње време поново се обнавља виноградарство.

Најзначајнији природни ресурс Општине је земљишни фонд кога карактерише геоморфолошка хомогеност, висока потенцијална плодност и испресецаност воденим токовима. Разноврсност намена коришћења и велики број корисника пољопривредног земљишта представља најважнији фактор развоја Општине. Од односа свих корисника пољопривредног земљишта према начину и структури коришћења и према облицима својине, зависиће и ефекти будућег економског развоја.

Од укупне територије општине (65.415,44ха), пољопривредно земљиште захвата 72% (46.900,87ха), док се 65,80 % становништва бави пољопривредом као основном делатношћу.

Пољопривредне површине представљају највреднији природни потенцијал који пружа услове за разноврсну пољопривредну приоизводњу. Заузимају 72% укупних површина, али је степен искоришћења скроман услед дугогодишњег смањивања сточног фонда и иселавања радно способног становништва. У наредном периоду у циљу ефикаснијег коришћења и даљег унапређења, неопходно је предузети бројне мере за унапређење земљишта. Основни задатак биће ефикасније коришћење пољопривредних ресурса, наводњавање и измена пољопривредне производње у корист производње сировина које се на лицу места или у другим погонима могу прерађивати пре свега развојем воћарске производње, проширивањем засада воћњака и повећањем њихових приноса, као и интезивнијим развојем сточарске производње и повећањем приноса са ливада и пашњака.

СТАЊЕ И ТРЕНДОВИ У РУРАЛНИМ ПОДРУЧЈИМА

1.1.3. Демографске карактеристике и трендови

На подручју општине Петровац на Млави живи 31.259 становника у 9.586 домаћинствава. Процена је да се на привременом раду у иностранству налази око 10.282 становника. Овакав број становника, гледајући у кретањима у задњих 50 година, показује негативна миграциона кретања са сталним падом. Истовремено са бројем становника, на подручју општине мењају се и број домаћинствава тако да се просечна величина домаћинства константно смањивала. Основне демографске карактеристике општине Петровац јесу: смањење укупног броја становника у периоду између 1991. и 2011. године и негативан природни прираштај. Може се закључити да у општини Петровац у последњих тридесет година постоји неколико јачих миграционих кретања. Највећом мером она су усмерена ка иностранству и другим значајним центрима у ближем и даљем окружењу. То се нарочито односи на сеоска домаћинства, чија миграција становништва је окренута и ка самом Петровцу. У 2012. години број умрлих је већи од броја живорођених за 410. Становништво према старосним групама од 0-17 година обухвата 16%, од 18-64 година 60% , док 65 и више година представљају 24% од укупног броја становника.

У општини Петровац мрежу школских установа чини 8 осморазредних матичних школа, са 25 подручних одељења и једна средњошколска установа. Предшколско васпитање и образовање се одвија у Дечијем вртићу „Галеб“. На територији општине налази се и одељење Више пословне школе из Чачка и огранак Универзитета Божидар Ација из Београда, која пружа оспособљавање за занатске делатности.

Становништво старо 15 и више година према школској спреми и полу, 2011. (у %)

Извор: РЗС — Попис становништва

1.1.4. Диверзификација руралне економије;

Општина Петровац на Млави је у читавом претходном вишедеценијском периоду имала статус недовољно развијених подручја, који су опредељивали неразвијена привредна структура, некомплетираност инфраструктурних и социјалних услова и неповољне демографске тенденције.

Обележја неразвијености проистичу превасходно из недовољно разуђене привредне структуре. Високо учешће у формирању друштвеног производа има примарни сектор, а знатно мањи секундарни и терцијарни.

Материјалне фондове у привреди карактерише преовлађујући удео пољоприведних ресурса, претежно и мањи број изграђених привредних капацитета са флексибилним производним програмима и релативно добром тржишном перспективом.

Привредна структура није задовољавајућа, односно нису у довољној мери искоришћене оптималне развојне могућности овог подручја. Последњих година уочљиви су позитивни импулси који долазе из промена власничке структуре у којој се поред претежно индивидуалног пољопривредног сектора запажа пораст удела приватног предузетништва у осталим привредним сферама. Према подацима Агенције за привредне регистре у општини Петровац на Млави укупно послује 794 активних предузетника и 273 предузећа од тога 212 друштва са ограниченом одговорношћу што представља 77,65% од укупно регистрованих. Основане су 1062 предузетничке радње, од тога је активно 794 (7 ортачких и 787 самосталних) 267 је брисано из регистра и у процесу превођења је 1 радња.

Мала привреда и развој приватног предузетништва последњих година представљају ослонац привредног развоја. Он умногоме смањује незапосленост путем отварања нових радних места и повећањем броја приведних субјеката.

Развој привреде у петровачкој општини је на релативно добром нивоу, а тежња локалне самоуправе је да се привреда усмери на производњу и прераду производа са овог подручја, развоју туризма и услужним делатностима.

У општини је запослено 6.357 становника, од тога 46% жена, што представља 196 запослених на 1.000 становника и сврстава општину Петровац у групу општина са ниском стопом запослености. 2.742 становника је запослено у привредним друштвима, установама, задугама и организацијама, а 3.15 становника су предузетници или запослени код предузетника што представља 56,87% од укупног броја запослених и општину Петровац на Млави сврстава у групу општина са развијеним предузетништвом.

Број запослених на 1000 становника у свим секторима у 2011. години у општини Петровац на Млави је нижа од од просека у републици за једну трећину и износи 164. Број незапослених лица на 1000 становника је значајно нижи од републичког просека и тако посматран може да остави утисак да је овде привреда у изузетној експанзији. Разлог за овакав статистички податак је велики миграциони процес становништва према западној Европи.

1.1.5. Рурална инфраструктура

Данас у Петровцу ради пословница електродистрибуције „Електроморава“ у Пожаревцу, која послује у оквиру привредног друштва за дистрибуцију електричне енергије „Центар“ доо Крагујевац, док у Великом Лаолу постоји испостава пословнице из Петровца. Задњих година постигнути су значајни резултати у области електропривреде. Непрестано се на мрежи ниског напона врши замена дрвених стубова бетонским стубовима, а голи проводници се амењују кабловским снопом, чиме се уклањају уска грла. Изграђене су трафостанице у сеоским подручјима, али и две у Петровцу. Рађено је и на реконструкцији уличне расвете у граду.

Водопривредна активност се значајније одвија након II светског рата, када су забележени радови на регулацији реке Млаве кроз Петровац, у зони мостова. 60-тих година изграђене су две акумулације са земљаним бранама „Бусур“ и „Кореница“ на истоименим рекама. Отпочети су и радови на регулацији реке Бусур. Заштитни систем на Млави кроз општину Петровац на Млави није заокружен. 80-тих година изграђен је систем за

одводњавање, али због несавршености система многи канали нису профункционисали. Радови су настављени 2008. године, када су завршени радови на регулацији Млаве у дужини од 3,5км. Најзначајнији пројекти у овој области су:

- реконструкција заштитног система реке Млаве кроз Петровац, започета 2004. године и још увек је у току;
- реконструкција преливних грађевина на бранама „Бусур“ и „Кореница“
- израда пројекта регулације реке Бусур на целом току и
- израда пројектне документације за наставак регулације реке Млаве од Дубочке до Петровца.

Изворишта која се користе за водоснабдевање су Шетоњско врело, које снабдева Петровац и неколико других села, врела Тишина и Мучило која снабдевају Везичево и Ждрело, Бистрица се снабдева са извора Бистричке реке, а Мелница и Витовница се снабдевају изворском водом. Један број домаћинстава користи воду издана за потребе водоснабдевања.

Термоминерални извор Ждрело 39С⁰ припада групи олигоминералних, сулфидних хомеотеми. Извориште је уређено за купање на отвореном, а термална вода се користи у спа и wellness функцији комплекса „Ждрело“.

На реци Бусур је шездесетих година формирано вештачко језеро површине око 18ха, а главни разлог било је спречавање штете од бујичних поплава. Водоакмулација Ждрело углавном се користи као риболовни терен. На реци Кореница формирано је вештачко језеро Кореница (12ха).

Основни проблеми из области комуналне инфраструктуре са којим је суочена општина су питање водоснабдевања и депоновање отпада. Градски водовод који је изграђен 1973. године, снабдева се водом из извора у селу Шетоње, а изграђено је и ново извориште поред Млаве у реону Малог Лаола. Последњих година се кренуло у једну од највећих капиталних инвестиција, реконструкцију водоснабдевања у општини. Она се састојала од заштите изворишта градског водовода у Шетоњу изградњом постројења за филтрирање пијаће воде где је инсталирана хидромашинска и хлорна опрема. Из овог система се снабдевају поред Петровца и насеља Шетоње, Ђовдин и Велико Лаоле. Изграђени сеоски водоводи постоје у Ждрелу, Бистрици, Стамници, Мелници, Везичеву и Витовници. Нов водоводни систем изграђен је у Великом Поповцу.

Град Петровац има изграђену примарну и секундарну канализациону мрежу дужине око 20км којом је обухваћено око 80% домаћинстава. Отпадне воде се изливају у Млаву и загађују је. Започета је изградња постројења за пречишћавање отпадних вода и до сада је изграђено само постројење за механичко прочишћавање. Канализациона мрежа не постоји у сеоским насељима и ни у једном насељу нису испитиване техничке могућности за њену изградњу.

Општина Петровац одлаже комунални отпад на локалну депонију, која је лоцирана поред пута Петровац-Добрње, ван града на површини од око 70 ари. Општина је отпочела активности на избору локације и изради регионалне депоније за општине Браничевског округа.

У граду постоје зелена и сточна пијаца.

Што се тиче саобраћаја до Петровца или од њега ка другим градовима иде се асфалтним путевима од Свилајнца преко Великог Лаола, од Жагубице, од Пожаревца преко Малог Црнића, од Кучева или Раброва. Удаљеност Петровца од многих центара је веома повољна за све врсте аутомобилског и аутобуског саобраћаја.

Регионални пут Београд-Петровац-Бор најважнија је саобраћајница. Рехабилитација путне мреже је свакако најкрупнији подухват у општини протеклих десетак година. У том времену асфалтирано је преко 150км регионалних, општинских и сеоских путева. Средствима Министарства пољопривреде и заштите животне средине и локалне самоуправе извршена је ревитализација пољских путева. Општина је позната по разуђеној путној мрежи. Регионални правци заузимају 121 км, а општински 125км. У последњих 5 година савремене коловозе је добило око 150км путева обе категорије.

Остале врсте саобраћаја као што су поштански и други, са свим средствима преношења вести преко телевизије и радија, веома су развијене. Деведесетих година вођена је најшира акција модернизације телефонског саобраћаја. Проширена је телефонска мрежа за више стотина километара кабла и у скоро 20 села су постављене нове аутоматске централе. Изграђен је и део грађевинских објеката за ове намене. Петровац је добио и нову телефонску централу.

Број телефонских преплатника је 2011. године био 10.414. Територија општине је покривена и мобилном телефонијом и интернетом.

Значајна пажња се поклања афирмисању бањског, ескурзионог, транзитног, ловног и руралног туризма. Овај крај је богат природним мотивским садржајем, богато културно историјско наслеђе (археолошки локалитет Беловоде, манастири Витовница, Св. Тројице, а у близини се налази манастир Горњак). Сеоски туризам је заступљен у селима Ждрело, Мало Лаоле и Бистрица.

ПОКАЗАТЕЉИ РАЗВОЈА ПОЉОПРИВРЕДЕ - СТАЊЕ ПОЉОПРИВРЕДНИХ РЕСУРСА

1.1.5. Пољопривредни земљиште

Коришћено пољопривредно земљиште износи 28.221 ha, што чини 73,1% укупне површине општине петровац на Млави. Наводњавања се 78 ha, при чему већи део површински. Одводњавање је спроведено на 3.093 ha. Површина пољопривредног земљишта у државној својини износи 662,5614 ha.

1.1.7. Вишегодишњи засади

Као што је већ горе поменуто, климатски и земљишни услови на територији Петровца на млави, су изузетно погодни за производњу воћа и грожђа. Под воћњацима се налази 1.175ha, од чега су најзаступљеније шљиве са 733ha, затим следе јабуке са 132ha, крушке са 71ha, вишње 44, брескве 24ha, кајсије са 20ha, док су ораси и лешници засејани на 95ha, а бобичасто воће је незнатно заступљено на само 1ha. Дobar део воћа се користи за производњу препознатљивих висококвалитетних воћних ракија. Под виноградима је 149ha. Виноградари се окрећу новим винским сортама винове лозе, али су још увек, махом у старијим виноградима, заступљене и старе сорте винове лозе.

1.1.8. Сточни фонд

На територији општине Петровац има 3.944 објеката за смештај говеда, 4.685 за смештај свиња, 3.231 за смештај кокошака и 2.225 за смештај остале стоке. Број условних грла је 27.395. Према попису пољопривреде 2012. године заступљено је 8.820 говеда, од чега је 4.949 крава, затим 64.558 свиња, од чега је 7.226 крмача, 19.644 оваца, 2.377 коза, 300.855 живине претежно кокоши, 9.324 кошница пчела и 58 коња. У општини се 17 пољопривредних газдинстава бави рибарством, при чему укупна површина под рибањацима износи 13.2ха.

Говедарство је најзначајнија грана сточарства, а највећи број произвођача одгаја домаће шарено говече у типу Сименталца, који се се одгаја у двојном правцу, у циљу производње меса и млека. Скоро сви прозвођачи користе вештачко осемењавање крава у репродукцији. Најчешће основу исхране представља зелена маса лети, односно сено зими, кукурузна силажа и концентрат који се састоји углавном од компоненти које се производе на сопственој фарми уз додатак купљених премикса. Савремена опрема за мужу су реткост.

Овчарска производња се задржала у домаћинствима која имају сопствене утрине за летњу испашу и могућност производње довољних коичина сена за зимски период исхране. Број грла тежи оном који власник може да исхрани производњом сточне хране на сопственом имању. Најчешће се користи раса Витемберг углавном за производњу меса.

У свињарству је најзаступљенија раса пијетрен, али има и ландраса, јокшира и дурока.

Највећи проблем у сточарству је квалитетан приплодни материјал.

1.1.9. Механизација, опрема и објекти

Опремљеност механизацијом није на завидном нивоу, а нарочито треба имати у виду да је значајан део пољопривредне механизације застарео. На територији општине Петровац на Млави, према попису пољопривреде из 2012. године, заступљено је 1919 једноосовинских и 6354 двоосовинских трактора и 663 комбајна. Од прикључних машина заступљено је 526

берача кукуруза, 5021 плугова, 3390 тањирача, 4182 дрљача, 825 сетвоспремача, 213 ротофезе, 1492 растурача минералног ђубрива, 396 растурача стајњака, 3230 сејалица, 2410 прскалица, 4799 приколица и 2949 косилице. Из свега горе наведеног може се закључити да агротехничка опремљеност пољопривредних газдинстава на територији општине Петровац на Млави није задовољавајућа.

Што се тиче објеката на територији општине Петровац изграђен је велики број сточарских објеката и то 3.944 објеката за смештај говеда, 4.685 за смештај свиња, 3.231 за смештај кокошака и 2.225 за смештај остале стоке. Углавном су израђени од чвртог материјала, док се овце најчешће држе у помоћним или привременим објектима. Изграђено је 4.732 кошева за кукуруз, 1.738 амбара, 22 силоса, 258 објекта за силажу, 4 сушара, 18 хладњача и 3.326 објеката за смештај пољопривредних машина.

1.1.10. Радна снага

Носиоци пољопривредних газдинстава су махом мушкарци који чине чак 79,2%. Чланова породице и рођака који су обављали пољопривредне активности на пољопривредним газдинствима има 8.677. Од 5.910 пољопривредних газдинстава највише има газдинстава са 1-2 лица и то 3.658, затим 3-4 лица 1.809, 5-6 лица 423, 7 и више чланова има само 20 газдинстава. Годишње радне јединице ангажоване радне снаге у пољопривреди су 6.892, од којих 2.734 чине носиоци пољопривредних газдинстава, 3719 су чланови породице и рођаци који су обављали пољопривредну активност на газдинству, стално запослених на породичним газдинствима има 176, док је сезонске радне снаге и радне снаге под уговорима 264.

Што се тиче стручне спреме најзаступљенији су они који имају само пољопривредно искуство и они чине 5.138, затим они који имају курсеве из ове области 46, пољопривредну средњу школу мају 86, док остале седње школе имају 523, пољопривредну вишу школу или факултет има 23, а другу вишу школу или факултет има 94 лица.

1.1.11. Структура пољопривредних газдинстава

На територији општине Петровац на Млави има 5910 пољопривредних гадинстава, који обрађују 28221ха. 905 газдинства користи мање од 1ха, 1034 газдинства 1-2ха, 2-5ха користи 2021 домаћинство, 5-10ха 1374 газдинства, 10-20ха 449, 20-30 ха 63 газдинства и 30-50ха 30 газдинства. Носиоци породичног гатдинства су углавном мушкарци и то 79,2% . Број условних грла је 27395, од чега има 8820 говеда, 64558 свиња, 19644 оваца и око 300855 живине.

1.1.12. Производња пољопривредних производа

Обзиром да земљиште на територији општине Петровац на Млави није загађено постоје веома повољни услови за развој органске пољопривредне производње, али се за ову производњу одлучио само један пољопривредни произвођач, док је други у поступку конверзије. Већина органских производа пласира се на београдском тржишту, док тржиште општине Петровац на Млави није значајно заинтересовано за овај тип производа. Управо је и то један од разлога због кога се пољопривредни произвођачи више окрећу другим гранама пољопривредне производње. Приноси пшенице се крећу од 2,65-3,46 t/ha (у просеку 2,96 t/ha), кукуруз 2,67-4,46 t/ha, (у просеку 3,56 t/ha) и сунцокрет и просеку 1,36 t/ha.

1.1.13. Земљорадничке задруге и удружења пољопривредника

На територији општине Петровац на Млави активно је пет земљорадничких задруга и то: 33. „7.јули" Велико Лаоле, 33 „Рановчанка" Рановац, 33 „Петровац" Петровац на Млави, 33 „Драгошево" Орешковица и 33 "Каменовац" Каменово.

Изузетно су активна и седам удружења и то Друштво пчелара „Млава" из Петровца на Млави у чијем се чланству налази велики број надалеко чувених пчелара са територије наше општине, Удружење воћара и виноградара Петровац на Млави у коме се налазе истакнути произвођачи вина и јаких алкохолних пића, превасходно воћне ракије, а посебно место међу удружењима заузимају пет удружења жена и то: „Љубичица“ из Петровца, „Калина“ из Каменова, „Стамничанке“ из Стамнице „Златне руке“ из Кладурова и „Старчевљанке“ из Старчева. Сва удружења су изузетно активна и учествују у свим пољопривредним

манifestацијама на територији наше општине, али и представљају овај крај и ван његових граница.

Удружење воћара и виноградара је познато по вишеструким признањима и златним медаљама приликом оцењивања њихових ракија на организованим оцењивањима, од којих су најзначајнији Новосадски сајам и Љубљански велесајам. Ово удружење има петнаестак чланова.

Удружење пчелара Млава, уз помоћ Општине, Аграрног фонда за развој пољопривреде, Туристичке организације и Културно-просветног центра организује једну од најзначајних манифестација у области пчеларства у Србији, а то су Дани млавско- хомољских пчелара, када се у селу Каменову окупе пчелари из свих крајева Србије и када овај скуп посети неколико хиљада посетилаца. Овом приликом се организује продајна изложба и актуелна предавања о пчеларству.

1.1.14. Трансфер знања и информација

Општина Петровац на Млави је 2005. године основала Аграрни фонд за развој пољопривреде општине Петровац на Млави, који у оквиру програма рада има образовање пољопривредних произвођача, кроз разне облике активности на том плану. Реч је пре свега о организацији предавања и презентација о актуелним темама из области пољопривредне производње, које могу помоћи да пољопривреда постане грана привреде која ће доносити већу добит произвођачима.

Аграрни фонд, уз изузетну сарадњу са Управом за трезор у Петровцу на Млави и ПССС Пожаревац, пружа саветодавне услуге пољопривредницима, помоћ у смислу тумачења уредаба и обезбеђивања потребних образаца за коришћење субвенција Владе Републике Србије и Министарства за пољопривреду и заштиту животне средине.

Поред пружања саветодавних услуга, Аграрни фонд општине је и самостално организовао више јавних презентација, семинара и разговора о разним темама, уз подршку еминентних стручњака и научних институција, интересантних великом броју пољопривредника. Организовано је наступао на сајмовима, саборима, фестивалима, и другим манифестацијама у земљи, на којима су се пре свега представљали пољопривредни потенцијали, резултати пољопривредне производње и активности које, локална самоуправа преко Аграрног фонда предузима у области пољопривреде на подручју општине.

1.2. Врсте (структура) мера и планирани износи

Табеларни приказ планираних мера у програму

Табела 1.2.1. Планиране мере директних плаћања

Редни број	Назив мере	Шифра мере	Планирани буџет за меру (укупан износ по мери у РСД)	Износ подстицаја по јединици мере (апсолутни износ у РСД)	Износ подстицаја по кориснику (%) (нпр. 30%, 50%, 80%)	Максимални износ подршке по кориснику (ако је дефинисан) (РСД)
1.	Регреси	100.1.	2.000.000,00			
.	Регрес за премију осигурања за усеве, плодове, вишегодишње засаде, расаднике и животиње	100.1.1	500.000,00	/	10%	/

	Регрес за репродуктивни материјал (вештачко осемењавање)	100.1.2	1.500.000,00	980,00	49%	/
	УКУПНО		2.000.000,00			

Табела 1.2.2. Планиране мере политике руралног развоја

Редни број	Назив мере	Шифра мере	Планирани буџет за меру (укупан износ по мери у РСД)	Износ подстицаја по јединици мере (апсолутни износ у РСД)	Износ подстицаја по кориснику (%) (нпр. 30%, 50%, 80%)	Максимални износ подршке по кориснику (ако је дефинисан) (РСД)
1.	Инвестиције у физичка средства пољопривредних газдинстава	101	3.000.000,00		30-50	
2.	Инвестиције за унапређење и развој руралне инфраструктуре и услуга	301.2.	8.120.000,00		50%	4.060.000,00
	УКУПНО		11.120.000,00			

Табеларни приказ планираних финансијских средстава ЈЛС

Табела 1.2.4. Финансијски оквир програма

Буџет	Вредност у РСД
Укупан износ средстава из буџета АП/ЈЛС планираних за реализацију Програма мера подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја	13.120.000,00
Планирана средства за мере директних плаћања	2.000.000,00
Планирана средства за подршку мерама руралног развоја	11.120.000,00
Планирана средства за мере које нису предвиђене у оквиру мера директних плаћања и у оквиру мера руралног развоја	

1.3. Циљна група и значај промене која се очекује за кориснике након примене Програма
 Циљна група мера подршке су регистрована пољопривредна газдинаства, са активним статусом. Након примене Програма мера очекује се подизање квалитета живота, кроз повећање продуктивности. Такође се очекује повећање конкурентности пољопривредне производње и стварање тржишно одрживог произвођача, који има стабилне дохотке од пољопривредног газдинства.

1.4. Информисање корисника о могућностима које Програм пружа

Као и ранијих година информисање потенцијалних корисника о мерама које су дефинисане Програмом биће преко Аграрног фонда за развој општине Петровац на Млави и општине Петровац на Млави и њихових сајтова. У информисање су укључени и локални медији радио и телевизијске станице, затим на предавањима намењеним пољопривредним произвођачима које организује Аграрни фонд за развој пољопривреде општине Петровац на Млави.

1.5. Мониторинг и евалуација/надзор реализације Програма

Мониторинг над реализацијом Програма и остварним резултатима вршиће Аграрни фонд за развој пољопривреде општине Петровац на Млави, који ће утврдити да ли су примењене мере дале очекивани ефекат и да ли ће се оне планирати иза наредне године. Такође Аграрни фонд ће увидети да ли постоји потреба за новим мерама.

2.Опис планираних мера

2.1. Назив мере: Регреси

Шифра мере: 100.1

2.1.1. Образложење

У складу са Законом о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју (Сл. Гласник РС 10/13 и 142/14), ЈЛС могу да утврђују мере које се односе на директна плаћања за премију осигурања за усеве, плодове, вишегодишње засаде, расаднике и животиње, као и регресе за репродуктивни материјал и то за вештачко осемењавање. Ова мера је у сагласности са националном Стратегијом пољопривреде и руралног развоја 2014.-2024.

Регрес за премију осигурања за усеве, плодове, вишегодишње засаде, расаднике и животиње – Сведоци смо учестале промене временских прилика и честих елементарних непогода, које неминовно проузрукују штете на пољопривредним усевима. Ови услови, неретко за последицу имају огроман, често ненадокнадив губитак, који може угрозити и сам опстанак газдинства, а самим тим и развој производње. У оваквим условима се осигурање пољопривредне производње јавља као неизбежан фактор у процесу пољопривредне производње. Обзиром да у данашње време, на територији општине Петровац на Млави, мали број пољопривредних произвођача осигурава своју производњу, неопходно је утицати на повећање њиховог броја. Кроз заштиту своје производње од многобројних опасности којима су изложени пољопривредни произвођачи би имали већу економску сигурност у делатности која је веома подложна ризицима. Ова мера се спроводи већ две године и као резултат се јавља повећан број домаћинстава са осигураном производњом.

Регрес за репродуктивни материјал (вештачко осемењавање) – Према последњим статистичким подацима на територији општине Петровац на Млави заступљено је 8.820 говеда, од чега 4.949 чине краве. Сточарска производња се махом одвија на малим фармама, односно на пољопривредним газдинствима. Изузетак чине неколико већих фарми које имају око стотину грла. У овој производњи предњаче села Рановац са 1128 грла и Велико Лаоле са 669 грла. Најзаступљенија је раса сименталског говечета и нешто мање холштајна. Последњих година ради се на повећању броја квалитетних грла како би се ова грана пољопривредне производње потпуно опоравила и ојачала. Из тих разлога већ две године се врши вештачко осемењавање крава плоткиња, што за резултат има унапређење расног састава говеда на територији општине Петровац на Млави.

Регресиранем премије осигурања за усеве, плодове, вишегодишње засаде, расаднике и животиње циљ ове мере је да се пружи подршка произвођачима да осигурају своје усеве и стоку чиме би се смањиле негативне последице узроковане елементарним непогодама и другим ванредним догађајима.

Регресиранем репродуктивног материјала (вештачког осемењавања) остварује се унапређење расног састава говеда, али и повећање производње квалитетног меса и млека на територији општине Петровац на Млави.

2.1.2. Циљеви мере

Реализација ове мере позитивно утиче на економски и социјални развој руралне средине:

- Подизање конкурентности производње и стварање тржишно одрживог произвођача;
- Обезбеђивање услова за уравнотежен развој говедарства;
- Боље коришћење расположивих ресурса;

- Јачање вертикалне интеграције у производњи млека и меса;
- Подизање стандарда живота у руралној средини и пољопривредних произвођача кроз повећање и стабилност дохотка пољопривредних газдинстава.

2.1.3. Веза са мерама Националног програма за рурални развој Републике Србије (НППР)
Није применљиво обзиром да није усвојен НППР.

2.1.4. Крајњи корисници

Крајњи корисник је Аграри фонд за развој пољопривреде општине Петровац на Млави.

2.1.5. Економска одрживост

За реализацију ове мере није потребно подносити бизнис план или пројекат о економској одрживости улагања.

2.1.6. Општи критеријуми за кориснике

Општи критеријуми за кориснике по овој мери:

- Корисник има регистровано пољопривредно газдинство уписано у Регистар пољопривредних газдинстава, са активним статусом и са пребивалиштем и производњом на територији општине Петровац на Млави;

2.1.7. Специфични критеријуми

За реализацију ове мере корисник је у обавези да испуни само опште критеријуме.

2.1.8. Листа инвестиција у оквиру мере

Шифра инвестиције	Назив инвестиције	Износ
100.1.1	Регрес за премију осигурања за усеве, плодове, вишегодишње засаде, расаднике и животиње	500.000,00
100.1.2	Регрес за репродуктивни материјал (вештачко осемењавање)	1.500.000,00

2.1.9. Критеријуми селекције

Критеријуми селекције се не примењују, већ се средства одобравају по редоследу пријема потпуних захтева до утрошка планираних средстава.

2.1.10. Интензитет помоћи

Износ регреса за полисе осигурања од штета на усевима, плодовима, вишегодишњим засадима, расадницима и животињама односи се на финансирање дела трошкова полисе осигурања за 2015. годину, од 10% вредности полисе.

Износ регреса за репродуктивни материјал (вештачко осемењавање крава) износи 49% по грлу, за прво осемењавање.

2.1.11. Индикатори/показатељи

Редни број	Назив показатеља
1.	Укупан број поднетих захтева
2.	Укупан број подржаних пројеката
3.	Број ха осигураних од штета на усевима и засадима
4.	Укупан број подржаних газдинстава за регрес премије осигурања за усева, плодове, вишегодишње засаде, расаднике и животиње
5.	Укупан број подржаних газдинстава за регрес за репродуктивни материјал (вештачко осемењавање крава)

2.1.12. Административна процедура

Као и претходних година, и ове године реализација регресирања полисе осигурања од штета на усевима, плодовима, вишегодишњим засадима, расадницима и животињама спроводиће се на следећи начин:

-Аграрни фонд за развој пољопривреде општине Петровац на Млави образује Комисију за спровођење Конкурса за избор извршиоца послова вештачког осемењавања крава и Јавног позива субвенционисања осигурања за подручје општине Петровац на Млави за 2015. годину, која објављује Јавни позив за подношење пријава за регрес полисе осигурања на основу утврђених критеријума; Јавни позив пољопривредним произвођачима садржи и услове под којима се подносе пријаве за остваривање права на субвенцију од 10% од вредности премије осигурања за 2015. годину на подручју општине Петровац на Млави, а осигуравајућим кућама које су регистроване за рад на подручју Општине, упућује се Програм са Критеријумима, како би своје клијенте на време информисали о праву на субвенције и начину за коришћење субвенције из овог програма. Уз Пријаву на јавни позив за субвенционисање осигурања усева, плодова, вишегодишњих засада, расадника и животиња, се прилаже и оверена копија полисе осигурања, потврда о плаћеној премији осигурања, фотокопија личне карте и броја наменског рачуна и извод из регистра пољопривредних газдинстава које издаје Управа за трезор. Пријем документације врши Аграрни фонд за развој пољопривреде општине Петровац на Млави, који утврђује да ли су испуњени сви прописани услови за остваривање права на коришћење регреса полисе осигурања пољопривредне производње. Средства се одобравају свим корисницима који испуњавају услове, редом на основу поднетих пријава, до утрошка расположивих средстава. Реализација регресирања за репродуктивни материјал се спроводи на следећи начин:

- Аграрни фонд за развој пољопривреде општине Петровац на Млави образује Комисију за спровођење Конкурса за избор извршиоца послова вештачког осемењавања крава и Јавног позива субвенционисања осигурања за подручје општине Петровац на Млави за 2015. годину, која објављује Конкурс за избор извршица послова вештачког осемењавања крава плоткиња за 2015. годину. Чланови Комисије утврђују да ли је конкурсна документација комплетна и да ли пријављени испуњавају услове тражене конкурсом, а то су: Пријава на конкурс за извршиоца послова вештачког осемењавања крава, Извод из регистра који се води у Агенцији за привредне регистре, списак лица која ће вршити вештачко осемењавање и стручна спрема и фотокопије радних књижица запослених који ће вршити вештачко осемењавање. Право учешћа имају само ветеринарске станице и амбуланте које се налазе на територији општине Петровац на Млави. Након тога ветеринарске станице и амбуланте које испуњавају услове прописане Конкурсом потписују Уговор са Аграрним фондом за развој пољопривреде општине Петровац на Млави о реализацији ове мере. Задатак извршиоца посла је да изврше вештачко осемењавање крава, власницима крава на територији општине Петровац на Млави, који имају регистрована пољопривредна газдинства, за које ће Аграрни фонд за развој пољопривреде

општине Петровац на Млави преузети обавезу да субвенционише вештачко вештачко осемењавање и то у износу од 49% по грлуу, за прво осемењавање. Средства се одобравају свим корисницима који испуњавају услове, редом на основу поднетих пријава, до утрошка расположивих средстава.

2.2. Назив мере: ИНВЕСТИЦИЈЕ У ФИЗИЧКА СРЕДТВА ПОЉОПРИВРЕДНИХ ГАЗДИНСТАВА

Шифра мере: 101

2.2.1. Образложење

Пољопривреда је основна привредна делатност у општини Петровац на Млави, а чак 57% становништва се бави пољопривредном производњом. Основни пољопривредни ресурси су земљиште и становништво. Пољопривредне површине представљају највреднији природни потенцијал који пружа услове за разноврсну пољопривредну производњу. Заузимају 72% укупних површина, али је степен искоришћења скроман услед дугогодишњег смањивања сточног фонда и исељавања радно способног становништва. За разлику од становништва земљиште је необновљив фактор који захтева одговарајући третман. У наредном периоду у циљу ефикаснијег коришћења и даљег унапређења, неопходно је предузети бројне мере за унапређење земљишта. Основни задатак биће ефикасније коришћење пољопривредних ресурса, наводњавање и измена пољопривредне производње у корист производње сировина које се на лицу места или у другим погонима могу прерађивати пре свега развојем воћарске производње, проширивањем засада воћњака и повећањем њихових приноса, као и интезивнијим развојем сточарске производње и повећањем приноса са ливада и пашњака. Уситњеност поседа, мали број грла стоке на породичним фармама, слаба примена савремених технологија производње и увођење новог сортимента су одлике пољопривреде у општини Петровац на Млави. Имајући у виду повољне климатске и земљишне услове за развој воћарске и виноградарске производње, неопходно је заснивање нових производних засада, са новим роднијим и квалитетнијим сортама. Такође је неопходно и повећање наводњаваних површина како би приноси били већи. Овчарство у овом крају има дугу традицију, али се данас задржала у домаћинствима која имају споствене утрине за летњу испашу и могућност производње довољних количина сена за зимски период. Зато је неопходно побољшати расни састав оваца. Овај крај је познат и по произвођачима меда и производима од меда који у свом власништву имају преко 9.000. кошница, те не треба занемарити нову грану пољопривредне производње.

Сектор – Месо

Од давнина у петровачком крају је готово свако пољопривредно газдинство гајило мањи или већи број оваца за задовољење својих потреба у масу, млеку и вуни, углавном као допунску делатност сточарству, док се данас производи искључиво за производњу јагњећег меса, често само за сопствене потребе. Данас на територији општине Петровац на Млави има 19644 оваца, од чега је 14190 грла за приплод, а 1972 грла се налази на испашама. Највише оваца има у насељу Рановац 3182, а затим следе насеља манастирица са 1803 и Бусур са 1549 грла. Извесна побољшања у овој грани пољопривредне производње могу се постићи повећањем броја грла, побољшањем расног састава. Уситњен посед дакле не мора бити препрека развоју овчарства. Чак и газдинства заснивана на принципима комбинованог фармерства, уколико су добро организована могу помоћи оживљавању живота на селу и повећању овчарске производње.

Сектор – Воће, грожђе, поврће и цвеће

Територија Општине Петровац на Млави изузетно је погодна за производњу разних сорти воћа. Данас је под воћњацима 1175ха, од чега је најзаступљенија шљива са 733ха, јабука са 132ха и ораси са 80ха. Обзиром на овакве природне услове и на саму чињеницу да је воћарство високоинтензивна и високопрофитабилна производња, мора се утицати на интезивирање ове производње. Пошто се ради о релативно високим инвестицијама за подизање једног хектара воћњака посебна пажња се мора посветити сорти. На индивидуалним поседима још увек се гаје разне врсте воћака са застарелим сортиментом, те је неопходно што пре увести нове, родније и квалитетније сорте.

У општини Петровац на Млави, према попису пољопривреде из 2012. године, наводњава се само 39ха, на 78 пољопривредних газдинстава, од чега 31ха оранице и баште (пре свега за повртарство), 7ха за воћарску производњу и 1ха за виноградарство. Највише наводњавања се врши површински, затим орошавањем и на крају је систем кап по кап. Најчешћи извори воде су подземне воде и површинске воде ван газдинства. Обзиром да наводњавање може значајно увећати приносе како у воћарској, тако и повртарској производњи свакако да се мора обратити пажња и на наводњавање. Ово нарочито има значаја када се узму у обзир климатске промене и све топлија лета када биљке немају довољну количину воде за развој.

Сектор – Пчеларство

Општина Петровац на Млави надалеко је чувена по квалитету меда. Према попису пољопривреде из 2012. године на територији општине Петровац постоји 9.324 кошница. Пчеларство је најзаступљеније у насељу Петроваца 672 пчелиња друштва, а затим је ту насеље Каменово са 1639 друштава. Обзиром да представља значајну пољопривредну производњу у нашем крају, свакако треба помоћи и ову производњу.

2.2.2. Циљеви мере

Општи циљеви:

Стабилност дохотка, повећање производње, побољшање продуктивности и квалитета производа, пораст конкурентности пољопривредне производње.

Специфични циљеви по секторима:

Сектор - Месо – Повећање ефикасности, конкурентности и одрживости производње меса на малим и средњим газдинствима; Унапређење квалитета меса оваца у складу са националним ветеринарским стандардима;

Сектор – Воће, грожђе, поврће и цвеће – Повећање површина у заштићеном простору; Повећање површина под интезивним засадима са новим квалитетнијим сортама; Повећање наводњаваних површина системом кап по кап; Изградња бунара;

Сектор – пчеларство - Повећање производње меда и производа од меда; Повећање прихода у домаћинствима која се баве пчеларством;

2.2.3. Веза са мерама Националног програма за рурални развој

Није применљиво обзиром да није усвојен НППР.

2.2.4. Крајњи корисници

Крајњи корисници мере су носиоци регистрованих пољопривредних газдинстава.

2.2.5. Економска одрживост

За реализацију ове мере није потребно подносити бизнис план или пројекат о економској одрживости улагања.

2.2.6. Општи критеријуми за кориснике

Општи критеријуми за кориснике по овој мери:

- Корисник има регистровано пољопривредно газдинство уписано у Регистар пољопривредних газдинстава, са активним статусом и са пребивалиштем или производњом/инвестицијом на територији општине Петровац на Млави;

2.2.7. Специфични критеријуми

Сектор - Месо :

Прихватљиви корисници за инвестицију 101.2.1. су пољопривредна газдинства која у свом газдинству имају најмање 25, а највише 149 приплодних оваца.

Сектор - Воће, грожђе, поврће и цвеће :

Прихватљиви корисници за инвестицију 101.3.1. су пољопривредна газдинства са 0,1 – 1,99ха јагодастих врста воћака и 0,2 – 4,99 ха коштичаво, јабучасто и језгасто воће која планирају заснивање једне воћне врсте. Корисник треба да достави доказ да је набавио

сертификовани садни материјал. Прихватљиви корисници су пољопривредн агаздинства са капацитетом до 500м² стакленика/пластеника.

Прихватљиви корисници за инвестицију 101.3.3. су пољопривредна газдинства која доставе доказ да су преко рачуна газдинства извршили уплату за набавку опреме.

Прихватљиви корисници за инвестицију 101.3.4. су пољопривредна газдинства која доставе доказ да су преко рачуна газдинства извршили уплату за набавку опреме.

Сектор - Пчеларство :

Прихватљиви корисници за инвестицију 101.5.2. су пољопривредна газдинства која имају регистровану пчеларску производњу. У свом власништву су пољопривредна газдинства са 0-500 кошница на почетку инвестиције, односно, са минимално 30 кошница на крају инвестиције.

2.2.8. Листа инвестиција у оквиру мере

	Шифра инвестиције	Листа потенцијалних инвестиција у оквиру мере
Сектор Месо	101.2.1.	Набавка квалитетних говеда, оваца, коза и свиња товних раса
Сектор Воће, грожђе, поврће (укључујући печурке) и цвеће	101.3.1.	Подизање нових или обнављање постојећих (крчење и подизање) производних (са наслоном) и матичних засада воћака, хмеља и винове лозе, као и постављање противградних мрежа, објеката и набавка опреме и средстава за тестирање, клонску селекцију, сертификацију, конзервацију и мултипликацију садног материјала
	101.3.3.	Набака механизације и опреме за сетву, садњу, заштиту биља и наводњавање/одводњавање за воћарску и виноградарску производњу, производњу садног материјала и повртарску производњу (укључујући и производњу расада и цвећарство) на отвореном пољу; набавка механизације за воћарско-виноградарску производњу (набавка прецизних машина за сетву, машина за расађивање расада, висококвалитетних прскалица или атомизера за заштиту од болести, корова и штеточина; набавка система са микропрскалицама за заштиту воћњака, винограда и расадника од измрзавања; набавка противградних мрежа и пратеће опреме; набавка система кап по кап; набавка пластичних фолија, агротекстила и прскалица за наводњавање)
	101.3.4.	Изградња стакленика и набавка опреме и/или материјала за повртарску производњу и производњу јагодастог воћа, као и расадничарску производњу и цвећарство у заштићеном и полузаштићеном простору (набавка конструкција за пластенике и стакленике, високо квалитетних вишегодишњих, вишеслојних фолија за пластенике, система за загревање пластеника, система за вештачко осветљавање, система за наводњавање/ одводњавање и ђубрење водотопивим ђубривима и столова за производњу расада) за пластенике и стакленике

Сектор Пчеларство	101.5.2.	Набавка опреме за пчеларство
-----------------------------	----------	------------------------------

2.2.9. Критеријуми селекције

Критеријуми селекције се не примењују, већ се средства одобравају по редоследу пријема потпуних захтева до утрошка планираних средстава.

2.2.10. Интензитет помоћи

СЕКТОР	ПОДСТИЦАЈИ	
	Мин.	Макс.
Месо	30%	30%
Воће		
101.3.1.	50%	100.000,00
101.3.3.	30%	10.000,00
101.3.4.	50%	30.000,00
101.5.2.	30%	30%

2.1.11. Индикатори/показатељи

Редни број	Назив показатеља
1.	Укупан број поднетих захтева
2.	Укупан број подржаних пројеката
3.	Површина земљишта (у ха) под новим вишегодишњим засадима
4.	Број набављених грла
5.	Површина земљишта (у ха) под заштићеним простором
6.	Површина земљишта (у ха) под системима за наводњавање

2.2.12. Административна процедура

- Аграрни фонд за развој пољопривреде општине Петровац на Млави образује Комисију која објављује Јавни позив за подношење пријава за субвенције у оквиру овог Програма мера, а на основу утврђених критеријума; Јавни позив пољопривредним произвођачима садржи и услове под којима се подносе пријаве за остваривање права на субвенцију. Пријем документације врши Аграрни фонд за развој пољопривреде општине Петровац на Млави, који утврђује да ли су испуњени сви прописани услови. Средства се одобравају свим корисницима који испуњавају услове, редом на основу поднетих пријава, до утрошка расположивих средстава.

-Аграрни фонд за развој пољопривреде општине Петровац на Млави образује Комисију која објављује Јавни позив за подношење пријава за субвенције у оквиру овог Програма мера, а на основу утврђених критеријума; Јавни позив пољопривредним произвођачима садржи и услове под којима се подносе пријаве за остваривање права на субвенцију. Пријем документације врши Аграрни фонд за развој пољопривреде општине Петровац на Млави, који утврђује да ли су испуњени сви прописани услови. Средства се одобравају свим корисницима који испуњавају услове, редом на основу поднетих пријава, до утрошка расположивих средстава.

Неопходна документација по секторима:

Сектор месо - Пријава, Потврда о активном статусу домаћинства, рачун или фактура као доказ о куповини мушког шилежета, доказ да имају најмање 25 грла у оквиру свог газдинства, фотокопија наменског рачуна и фотокопија личне карте.

Сектор воће - за саднице: Пријава, Потврда о активном статусу домаћинства, извод из регистра земљишних површина, рачун или фактура као доказ о куповини садница, отпремница, сертификат о квалитету садног материјала или потврда да су коришћене стандардне саднице, здравствено уверење за садни материјал, фотокопија наменског рачуна и фотокопија личне карте.

- за наводњавање: Пријава, Потврда о активном статусу домаћинства, фискални исечак и готовински рачун за опрему која је купљена, фотокопија наменског рачуна и фотокопија личне карте.

- за пластенике: Пријава, Потврда о активном статусу домаћинства, фотокопија наменског рачуна и фотокопија личне карте.

Пчеларство – Пријава, Потврда о активном статусу домаћинства са регистрованом пчеларском производњом, фискални исечак и готовински рачун, фотокопија наменског рачуна и фотокопија личне карте.

2.3. Назив мере: Инвестиције за унапеђење и развој руралне инфраструктуре и услуга

Шифра мере: 301

2.3.1. Образложење : Месне заједнице у општини Петровац на Млави имају руиниране објекте домова културе. С обзиром да нису у функцији села и мештана који живе, потребно је реконструисати објекте и ставити их у функцију. Објекти домова културе су место за окупљање младих и служе за културна и спортске активности свих становника насеља.

2.3.2. Циљеви мере

Општи циљеви: Младима у селу је потребан простор за културна дешавања, за оджавање спортских манифестација и дружење.

2.3.3. Веза са мерама Националног програма за рурални развој

Није применљиво обзиром да није усвојен НППР.

2.3.4. Крајњи корисници

Крајњи корисници мере су Месне заједнице односно мештани насеља.

2.3.5. Економска одрживост:

Реконструкција објеката културе представља одрживост насеља и мотивација за останак мештана, поготову младих на селу.

2.3.6. Општи критеријуми за кориснике

Општи критеријуми за кориснике по овој мери: руиниран и нефункционалан објекат дома културе представља сметњу за боравак и живот на селу.

2.3.7. Специфични критеријуми:

Организовање друштвеног, културног и спортског живота младих на селу

2.3.8. Листа инвестиција у оквиру мере

Шифра инвестиције	Назив инвестиције
301.2.	Инвестиције у израду, унапређење или проширење свих типова инфраструктуре мањег обима, укључујући инвестиције у обновљиве изворе енергије

2.2.9. Критеријуми селекције

Критеријуми селекције се не примењују, већ се средства одобравају по редоследу пријема потпуних захтева до утрошка планираних средстава.

2.2.10. Интензитет помоћи

СЕКТОР	ПОДСТИЦАЈИ	
	Мин.	Макс.
301.2.	50%	80%

2.1.11. Индикатори/показатељи

Редни број	Назив показатеља
1.	Укупан број поднетих захтева
2.	Укупан број подржаних пројеката

2.2.12. Административна процедура

Средства се одобравају свим корисницима који испуњавају услове, редом на основу поднетих пријава, до утрошка расположивих средстава.

Неопходна документација по секторима:

3. Идентификациона карта

Табела : Општи подаци и показатељи

Назив показатеља	Вредност, опис показатеља	Година	Извор податка и година
ОПШТИ ПОДАЦИ			
Административни и географски положај			
Аутономна покрајина			Устав РС
Регион	Регион јужне и источне Србије	2013	рзс*
Област	Браничевска област	2013	рзс*
Град или општина	Општина Петровац на Млави	2013	рзс*
Површина	655 км ²	2013	рзс*
Број насеља	34	2013	рзс*
Број катастарских општина	34	2013	рзс*
Подручја са отежаним условима рада у пољопривреди (ПОУРП)	1 (Орешковица)	2013	Правилник
Демографски показатељи			
Број становника	31259	2011	рзс**
Број домаћинства	9586	2011	рзс*
Густина насељености (број становника / површина, км ²) ст/км ²	47 ст/км ²	2011	
Промена броја становника 2011:2002 (2011/2002*100 – 100)	%		рзс**
- у руралним подручјима АП/ЈЛС			рзс**
Учешће становништва млађег од 15 година %	12,7%	2011	рзс**
Учешће становништва старијег од 65 година	23,8%	2011	рзс**
Просечна старост	45,78	2011	рзс*
Индекс старења	186,9	2011	рзс*
Без школске спреме и са непотпуним основним образовањем	31%	2011	рзс*
Основно образовање	35,6%	2011	рзс*
Средње образовање	26,7%	2011	рзс*
Више и високо образовање	6,2%	2011	рзс*
Учешће пољопривредног у укупном становништву	65,80%	2011	процена
Природни услови			
Релеф (равничарски, брежуљкасти, брдски, планински)	равничарски, брежуљкасти и брдскопланински		интерни
Преовлађујући педолошки типови земљишта и бонитетна класа	алувијална земљишта, гајњаче, излужени черноземи и смонице		интерни

Клима (умерено-континентална, субпланинска, ...)	умерено-континентална		интерни
Просечна количина падавина	600 - 650 мм		интерни
Средња годишња температура	11,1 °С		интерни
Хидрографија (површинске и подземне воде)	Опис		интерни
Површина под шумом	11.169,88 ha	2011	рзс*
Учешће површина под шумом у укупној површини АП/ЈЛС	17,05 %	2011	рзс*
Пошумљене површине у претходној години	/	2011	рзс*
Посечена дрвна маса	6282 m ³	2011	рзс*
ПОКАЗАТЕЉИ РАЗВОЈА ПОЉОПРИВРЕДЕ			
Стање ресурса			
Укупан број пољопривредних газдинстава:	5910	2012	рзс***
Број регистрованих пољопривредних газдинстава (РПГ):			Управа за трезор
- породична пољопривредна газдинства	%		
- правна лица и предузетници	%		
Коришћено пољопривредно земљиште (КПЗ)	28221 ha	2012	рзс***
Учешће КПЗ у укупној површини ЈЛС	73,1%		
Оранице и баште, воћњаци, виногради, ливаде и пашњаци, остало	28200 ha	2012	рзс***
Жита, индустријско биље, поврће, крмно биље, остало	23260 ha	2012	рзс***
Просечна величина поседа (КПЗ) по газдинству	1 ha	2012	рзс***
Обухваћеност пољопривредног земљишта комасацијом	На		интерни
Обухваћеност земљишта неким видом удруживања	/		интерни
Пољопривредна газдинства која наводњавају КПЗ	Број	2012	рзс***
Одводњавана површина КПЗ	3093ha		интерни
Наводњавана површина КПЗ	78 ha	2012	рзс***
Површина пољ.земљишта у државној својини на територији АП	662,5614 ha		интерни
Површина пољ.земљишта у државној својини која се даје у закуп:	/		интерни
физичка лица : правна лица	/		интерни
Говеда, свиње, овце и козе, живина, кошнице пчела	27.395 условних грла	2012	рзс***
Трактори, комбајни, прикључне машине	38252	2012	рзс***
Пољопривредни објекти	24161	2012	рзс***
Хладњаче, сушаре, стакленици и пластеници	744	2012	рзс***
Употреба мин. ђубрива, стајњака и средстава за заштиту биља	ha, број ПГ		рзс***
Чланови газдинства и стално запослени на газдинству:	6629	2012	рзс***
(на породичном ПГ : на газдинству правног лица / предузетника)	%		рзс***
Годишње радне јединице	6892	2012	рзс***
Земљорадничке задруге и удружења	5 33 и 7 удружења		интерни

пољопривредника			
Производња пољопривредних производа:	Количина		
- биљна производња	Тона		рзс***
- сточарска производња	т, лит., ком.		интерни
ПОКАЗАТЕЉИ РУРАЛНОГ РАЗВОЈА			
Рурална инфраструктура			
<i>Саобраћајна инфраструктура</i>			
Дужина путева ¹	472,234 Км	2013	рзс*
Поште и телефонски претплатници	8-10.266	2013	рзс*
<i>Водопривредна инфраструктура</i>			
Домаћинства прикључена на водоводну мрежу	5.256	2013	рзс*
Домаћинства прикључена на канализациону мрежу	2.288	2013	рзс*
Укупне испуштене отпадне воде	768 хиљ.м ³	2013	рзс*
Пречишћене отпадне воде	/ хиљ.м ³		рзс*
<i>Енергетска инфраструктура</i>			
Производња и снабдевање електричном енергијом	Број		интерни
<i>Социјална инфраструктура</i>			
Објекти образовне инфраструктуре	37	2013	рзс*
Број становника на једног лекара	422	2013	рзс*
Број корисника социјалне заштите	1604	2013	рзс*
Диверзификација руралне економије			
Запослени у сектору пољопривреде, шумарства и водопривреде			рзс* рзс***
Газдинства која обављају друге профитабилне активности	Број		рзс***
Туристи и просечан број ноћења туриста на територији АП/ЈЛС	4.294 – 2	2013	рзс*
Трансфер знања и информација			
Пољопривредна саветодавна стручна служба	да		интерни
Пољопривредна газдинства укључена у саветодавни систем	Број		ПССС

_____.2015.године
Петровац на Млави

М.П.

ПРЕДСЕДНИК ОПШТИНЕ
Радиша Драгојевић

Напомена:

РЗС* Публикација „Општине и региони у Републици Србији”, Републички завод за статистику, www.stat.gov.rs

РЗС** Попис становништва 2011. године - Републички завод за статистику, www.stat.gov.rs

РЗС*** Попис пољопривреде 2012. године (Књига пописа 1 и Књига пописа 2), Републички завод за статистику, www.stat.gov.rs